

“Glentesagen”

af OTTO WILHJELM.

“Hr. ... Windeballe!

Tak for Brev af den 27. 5. 47 hvoraf jeg ser at du længtes efter Oriolus. Jeg har ikke set eller hørt den inu. Jeg saa to Par omkring d. 12. Maj men de er forsvundet fra Boserup Skov de er muligvis taget over til Bognæs. Du skriver at jeg har lovet dig Nr. 2 Kuld jeg forstaar det saadan at hvis jeg fandt 2 Kuld saa skulde jeg overlade dig det ene Kuld det vil jeg ogsaa med Fornøjelse men jeg kan jo ikke regne med at ha nogle Kuld saalænge jeg har disse 2 meget defekte som ligger i min Skuffe.

Ja nu er det snart Paa Tid at lede efter Cuculus jeg har været ude de sidste Dage men jeg har ingen fundet inu.

Jeg rejser til Samsø Mandag d. 9 ds jeg skal ud paa Bosserne saa maa jeg se om der er noget at gøre jeg bliver borte i 3-4 Dage.

Du er hjertelig velkommen hened paa en Cuculustur.

De venligste Hilsener til dig og din Hustru.

Anton Sørensen og Hustru.

Her er Listen over dem jeg har taget til Dato 1/5 Raage 1/6 Raage 1/5 Krage 1/7 Skade 1/4 Allike 1/5 Engpiber 1/5 Sangdrossel 1/7 Jernspurv 2/5 Bogfinke 1/6 Bogfinke 1/5 Grønirisk 1/4 Nattergal 2/7 Rødstjert 1/10 Musvit plus et Dværgæg 1/5 Gul Vipstjert 1/5 Digesvale 1/5 Rørspurv 1/6 Sivsanger 1/5 Havesanger 1/5 Tornsanger 1/3 Sølvaage 3/3 Musterne 1/4 Skovhornugle 1/16 Fasan 1/2 Ringdue 1/5 Knopsvane 1/2 Musvaage 1/2 Glente.”

Dette brev var det første bevismateriale, som politiet bragte for dagen i en sag, der tog sin begyndelse i juni 1947 med en anmeldelse om, at en glenterede i Åshøjskoven var blevet plyndret. Anmeldelsen var ledsaget af en ikke speciel begrundet oplysning om, at konservator VINDEBALLE, København, måtte formodes at vide besked med, hvem der havde taget æggene. I en senere henstilling fra naturfredningsrådet anmodes politiet blandt andet om, at sagen ikke snævert afgrænses til de direkte implicerede personer, men udvides til at omfatte alle forhold vedrørende ulovlig ægindsamling, som måtte blive bekendt under sagens behandling, idet rådet henleder opmærksomheden på, at det synes muligt ved denne lejlighed at ramme en ikke uvæsentlig del af den ulovlige handel med og indsamling af fredede fugles æg, “forhold som det normalt er overordentlig vanskeligt at komme til livs”. Sagens udvikling og gang har bekræftet denne slutbemærkning.

Brevet fra ANTON SØRENSEN blev afleveret til politiet under dettes første afhøring af konservator VINDEBALLE, som forklarede, at han bortset fra brevets oplysninger intet kendskab havde til glentesagen. Under afhøringen foreviste konservatoren frivilligt sin betydelige ægsamling, hvorimod han mindre frivilligt åbenbarede indholdet af en blikæske, der viste sig at indeholde 4 gøge- og 8 rørsangeræg, som han måtte indrømme at have taget samme sommer. Iøvrigt har konservator VINDEBALLE forklaret, at hans ægsamling antagelig omfatter omkring 10.000 æg, der er opkøbt hos handlende i udlandet og dødsboer her i landet, og i ringe omfang suppleret med æg købt af private, tilbyttede æg og æg indsamlet af ham selv. Den nærmere udredning af denne interessante oprindelsesfordeling blev desværre aldrig til noget. Da politiet den 20. januar telefonisk meddelte, at man gerne ville gennemgå samlingen endnu en gang, var konservatoren stærkt optaget og en gennemgang aftaltes til den 2. februar, men på dette tidspunkt var alle mærkesedler brændt — efter den senere forklaring i retten fordi konservatoren af uoplyste grunde "havde mistet interessen for etiketterne". Iøvrigt har konservator VINDEBALLE under sagen forklaret, at han i de sidste 20 år personlig har indsamlet æg, men at hans interesse har været dalende, så han indenfor det sidste år kun havde indsamlet de forefundne gøge- og rørsangeræg. Han har nægtet, at han nogensinde har organiseret sig med andre for at indsamle æg, og de i sagen fremkomne oplysninger om, at han har opfordret gummiarbejder ØLTING i Køge til at indsamle æg og forgæves anmodet fhv. statsskovfoged SEIR til at skaffe nogle sneppeæg, er mangelfulde, idet det naturligvis var en forudsætning, at æggene kun indsamledes fra forladte reder. Med hensyn til gøge- og rørsangeræggene mente konservatoren ikke der forelå nogen overtrædelse af fredningsbestemmelserne, da æggene kun var taget fra forladte reder.

Gasværksarbejder SØRENSENS forklaringer under sagen er forsåvidt af mindre interesse som han fra første færd åbent erkender at have overtrådt fredningsbestemmelserne ved indenfor det sidste år at have indsamlet de i brevet til konservator VINDEBALLE nævnte æg. Angående glenteæggene — som politiet tog i forvaring hos ham — har han forklaret, at han i selskab

med arbejdsmand CHR. JENSEN, Viby, fandt reden og at JENSEN efter hans anmodning og ved hjælp af et par af SØRENSEN medbragte klatresporer hentede æggene ned fra reden. Også arbejdsmand JENSEN har straks og klart vedgået sin andel i plyndringen.

Gummiarbejder ØLTING, Køge, har kun været impliceret i sagen som vidne, da han bestemt har fastholdt ikke indenfor det sidste år at have indsamlet æg af fredede fugle. Hans øvrige forklaring går ud på, at han har indsamlet og leveret en del æg til konservator VINDEBALLE. Ejendommeligt nok kom gummiarbejder ØLTING først i landsretten i tanke om, at konservator VINDEBALLE havde forudsat, at æggene kun blev taget fra forladte reder.

De her i hovedtræk refererede oplysninger førte til, at der rejstes tiltale mod gasværksarbejder SØRENSEN og arbejdsmand JENSEN, der i retten i Køge vedtog bøder på henholdsvis 450 kr. og 150 kr. med hæfte i 30 og 12 dage som forvandlingsstraffe. Mod konservator VINDEBALLE rejstes sag ved retten på Frederiksberg, hvor dommen blev en bøde på 500 kr. med forvandlingsstraf på 20 dages hæfte samt konfiskation af 4 gøge- og 8 rørsangeræg. Denne dom er senere stadfæstet ved østre landsret.

Slutresultatet vil måske være nogen en skuffelse, men ser man nærmere på anklagernes omfang og dommenes begrundelser, indeholder de dog ret beset afgørelser af ikke ringe værdi.

I Frederiksberg birks dom — hvor konservator VINDEBALLE dømmes for indsamlingen af gøge- og rørsangeræg — siges det: . . . "Under hensyn til, at det er muligt at forstyrre fuglenes rugning og få dem til for bestandig at forlade reden samt derpå foretage ægindsamling under påberåbelse af, at rederne er forladte, må det antages, at der påhviler den person, der har foretaget indsamling af æg fra fredede fugles reder, den fulde bevisbyrde for, at han har indsamlet æg uden liv." . . . I landsretsdommen godkendes disse betragtninger ganske vist ikke udtrykkeligt, men med sin stadfæstelse af underretsdommen uden nogen ny begrundelse for at forkaste konservator VINDEBALLEs anbringende må dette være sket indirekte, hvilket i realiteten vil sige at enhver indsamling af fredede fugles æg bliver strafbart uanset mer eller mindre velbegrundede meninger om at reden er forladt.

Af væsentlig større betydning er det dog, at landsretsdommen rammer en pæl gennem den vistnok almindelig udbredte misforståelse, at når ulovligt indsamlede æg først har ligget i kommodeskuffen i et år, så er den hellige grav velforvaret. Dette er ganske vist tilfældet for selve straffens vedkommende, men landsretsdommen viser, at ægsamleren ingenlunde er sikret det økonomiske udbytte af sin virksomhed, fordi året er gået.

I sagen mod konservator VINDEBALLE var der ved underretten alene nedlagt påstand på konfiskation af de 4 gøgeæg og de 8 rørsangeræg, men da konservator VINDEBALLE appellerede dommen, blev denne også påanket af anklagemyndigheden, der nu påstod konfiskation også af æg, der var ulovlig indsamlet forud for det sidste år. Herom siger landsretsdommen: "... Blandt andet under hensyn til, at tiltalte i december 1948 fra sin c. 10.000 æg store samling har fjernet alle etiketter fra æskerne med de enkelte kuld, hvor oplysninger fandtes om findested og -tid, ligger det nær at antage, at tiltalte også i årene forud for 1947 har foretaget eller deltaget i indsamlinger af æg fra fredede fugles reder. Strafansvaret herfor findes imidlertid efter jagtlovens § 42 at måtte være forældet. Tiltalte har anført, at en ikke ringe del af de 1.323 kuld med æg hidrører fra samlinger, der har været ejet af kendte ornithologer, hvoraf flere nu er døde, og retten skønner ikke, at der er tilstrækkeligt grundlag til at foretage inddragelse til fordel for statskassen i videre omfang end ved underrettsdommen sket."

Ved således at fremhæve *strafansvarets* forældelse, men at give en anden begrundelse for ikke i dette tilfælde at udvide *konfiskationskravet* siges i virkeligheden det betydningsfulde, at konfiskationskravet ikke forældes efter den særlige regel i jagtloven.

Indtil jagtloven engang får sat et punktum for al privat ægsamleri, vil denne landsretsdom forhåbentlig lægge en dæmper på samlerinteressen. Dommen fastslår, at den ægsamler, der har taget eller købt fredede fugles æg, stadig er udsat for konfiskation, selvom den 1-årige forældelsesfrist er udløbet, og det er jo ikke sikkert, at den næste der "mister interessen for sine etiketter" slipper med nogle meget alvorlige dommerbemærkninger. Ekcentriske handlinger kan også blive takseret i selve dommen.
